

Navodilo za zatiranje varoj pri zimskih čebelah

Besedilo: Nacionalni veterinarski inštitut

Ugotovitve ob epizootioloških poizvedbah na terenu kažejo na hujšo invadiranost čebeljih družin z varojami na območjih, na katerih je bil spomladanski razvoj hitrejši, pašne razmere pa boljše. Poletno zatiranje varoj je bilo v nekaterih čebelarstvih uspešno, v nekaterih je izostalo, posamezni čebelarji pa z učinkovitostjo Bayvarola niso bili zadovoljni. Zaradi teh razlogov pozivamo čebelarje, da v vseh čebeljih družinah preverijo število naravno odpadlih varoj ter da v hudo napadenih družinah še pred zimskim zatiranjem zmanjšajo njihovo populacijo.

Svetujemo, da prvi del zatiranja varoj pri zimskih čebelah v družinah, v katerih je septembra naravni odpad presegel tri varoje na teden, opravite v prvi polovici oktobra. S tem boste v družinah zmanjšali napadenost in jih razbremenili večje navzočnosti tega zajedavca.

V tem času lahko družine:

1. pokapamo raztopino s sredstvom **Perizin**,
2. pokapamo raztopino **oksalne kisline**,
3. popršimo z **mlečno kislino**.

Zimsko zatiranje opravimo predvidoma decembra oz. tedaj, ko v družinah ni več zalege.

Če smo varoje zatirali že septembra oz. oktobra, pazimo, da jih bomo decembra zatirali z drugim sredstvom. Ob zatiranju s sredstvom Perizin ali z oksalno kislino mora biti zunanja temperatura **višja od + 5 OC, ob zatiranju z mlečno kislino pa višja od + 8 OC**. Po vsakem zatiranju je treba število odpadlih varoj preveriti z ustreznimi testnimi vložki, po zadnjem pa je treba njihovo število sporočiti na NVI. **Med delom uporabite osebna zaščitna sredstva (masko, rokavice)!** Sredstvo Perizin lahko po vnaprejšnjem naročilu dobite na Nacionalnem veterinarskem inštitutu. Pogoj za izdajo zdravila je predložitev dnevnika zdravljenj. ■

MEDOVITE RASTLINE

Jesenska vresa

Besedilo in foto: **dr. Robert Brus**,
Biotehniška fakulteta, Oddelek za
gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

Jesenska vresa (*Calluna vulgaris*) po količinah medicine, ki jo daje, ne spada med najbolj ključne medovite rastline, pomembna je predvsem zaradi zanesljivega in rednega cvetenja. Čeprav so mnenja o njegovi primernosti deljena, njen med ponekod uporabljajo kot pomembno zimsko hrano za čebele.

Pri jesenski vresi najprej zbode v oči, da je edina vrsta v rodu. Razširjena je po skoraj vsej Evropi razen v južni Italiji in Grčiji, najdemo jo še na severu Norveške, v zahodni Sibiriji in v Mali Aziji. Obširne resave gradi na primer na Škotskem in marsikje v Skandinaviji. V Sloveniji avtohtono raste po gozdovih, resavah, barjih in zaki-

Bližnji pogled na cvetove

Cvetoč grmiček jesenske vrese (Calluna vulgaris)

sanih travnikih od nižine do subalpinskega pasu, na karbonatni podlagi pa jo najdemo le, kadar je prst na njej zakisana. Pri nas obširnejših resav ni, zato pa so bile nekoč za naše čebelarje zelo zanimive in za dobro pašo uporabne resave na Hrvaškem, predvsem v Liki. Ob sedaj veljavnem režimu na meji pa je ta možnost seveda močno omejena. Mnoge sorte jesenske vrese zaradi lepega in dolgotrajnega cvetenja ali zaradi dobre pokrovnosti sadimo tudi kot okras, največkrat v skalnjakih, vendar pa so te površine za resnejšo čebeljo pašo razmeroma malo pomembne. Kljub temu omenjam, da so sadike različnih sort vrese na razpolago v skoraj vseh okrasnih drevesnicah, saj gre za zelo priljubljeno vrsto.

Jesenska vresa je vednozelen, do 30 cm velik grmiček s pokončnimi in lahko lomljivimi vejicami, pogosto se razrašča v gostih blazinah. Koreninski sistem je gosto razraščan in močno otežuje rast drugim vrstam, tudi drevesnim. Listi so navzkrižno razporejeni v 4 razločnih redih in so enostavni, luskasti, do 3 mm dolgi. Je enodomna in pretežno žužkocvetna, delno tudi vetrocvetna vrsta, cveti jeseni od avgusta do septembra (od tod njeno ime!). Cvetovi so značilno rožnati, dvo-spolni in 4-števni, čaša pa je 3-4 mm dolga.

Znana je kot skromna pionirska vrsta in dobro uspeva na revnih tleh. Potrebuje kislja tla in se

izogiba apnenca, odlično uspeva na peščenih tleh. Raste predvsem v zakisanih in suhih, svetlih gozdovih in obširnih resavah, lahko tudi na vlažnih barjih. Prenaša tudi močno sušo, vendar v takšnih leti slabo cveti in daje zelo slabo pašo. Z gostimi blazinami varuje tla pred erozijo, močno izčrpana tla pa s svojim opadom do neke mere izboljšuje in ustvarja razmere za uspevanje zahtevnejših vrst. Hkrati lahko jesenska vresa onemogoča ali otežuje naravno pomlajevanje, na suhih rastiščih pa celo povečuje možnost gozdnih požarov.

V obdobju od avgusta do začetka oktobra je lahko jesenska vresa dobrodošla medonosna vrsta, čebele na njej nabirajo nektar in cvetni prah. Donosi so največji pri na novo odprtih cvetovih na eno- do dvoletnih poganjkih, še zlasti, če ti zrastejo na požganih površinah. Medtem ko velja v severnoevropskih državah vresa za zelo pomemben vir nektarja, ga v južnejših deželah največkrat uvrščajo med manj pomembne. Posamezen cvet vrese lahko izloči 0,14 do 0,58 mg nektarja/dan, koncentracija sladkorja v nektarju pa je srednja in znaša med 23 % in 52 %. Šimić navaja, da dnevni donos na vresi znaša največ do 3 kg/panj in letni donos na panj med 10 in 15 kg, na Poljskem pa so poročali o letnih donosih/panj med 2 in 39 kg. Potencialni donos nektarja,

Poganjki s plodovi

podatki so iz Rusije, Romunije in Francije, pa je med 100 in 200 kg/ha. Jesenska vresa je ponekod, zlasti pa v Franciji, tudi zelo pomemben vir cvetnega prahu. Posamezen cvet proizvede do 17.000 pelodnih zrn, tvor pa je sivkastobel.

Še vedno ni popolnoma razjasnjena primerenost medu jesenske vrese za prehrano čebel v zimskem času. Šimič navaja, da je v ta namen primeren in pogosto uporabljan, medtem ko se zdi, da je v severni in zahodni Evropi za to manj primeren, v Veliki Britaniji odsvetujejo zimsko prehrano čebel samo s to vrsto medu. Med jesenske vrese je največkrat rumen do rdečkastorjav, aromatičen, nekoliko grenak, zaradi visoke vsebnosti beljakovin pa ga je, kadar ni mešan s cvetličnim medom, zelo težko točiti.

Viri:

1. Brus, R., (2005): Dendrologija za gozdarje. Univerzitetni učbenik, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, 408 str.
2. Brus, R., (2008): Sto grmovnih vrst na Slovenskem. Tehniška založba Slovenije, 215 str.
3. Crane, E., Walker, P., Day, R., (1984): Directory of important world honey sources. London: International Bee Research Association, 384 str.
4. Fitschen, J., (1994): Gehölzflora. Quelle & Meyer Verlag Heidelberg, Wiesbaden.
5. Rollof, A., Bärtels, A., (1996): Gehölze. Band I., Stuttgart: Eugen Ulmer Verlag, 694 str.
6. Šimič, F., (1980): Naše medonosno bilje. Ljubljana: ČGP Delo, 217 str. ■

**MIZARSTVO
KRŽE**
1936

Prašilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Po želji tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

**MIZARSTVO
KRŽE**
1936

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/fax 01/ 7551-317
GSM 041 420 200
E-mail: spelakrže@yahoo.com